

Chapter 11

विद्याधनम्

अभ्यासः

प्रश्न : 1 : उपयुक्तकथनानां समक्षम् 'आम्' अनुपयुक्तकथनानां समक्षं 'न' इति लिखत

(क) विद्या राजसु पूज्यते।	☐
(ख) वाग्भूषणं भूषणं न।	☐
(ग) विद्याधनं सर्वधनेषु प्रधानम्।	☐
(घ) विदेशगमने विद्या बन्धुजनः न भवति।	☐
(ङ) सर्वं विहाय विद्याधिकारं कुरु।	☐

उत्तर :

(क) विद्या राजसु पूज्यते।	☐ आम्
(ख) वाग्भूषणं भूषणं न।	☐ न
(ग) विद्याधनं सर्वधनेषु प्रधानम्।	☐ आम्
(घ) विदेशगमने विद्या बन्धुजनः न भवति।	☐ न
(ङ) सर्वं विहाय विद्याधिकारं कुरु।	☐ आम्

Class 7 Sanskrit

प्रश्न : 2 :अधोलिखितानां पदानां लिङ्गं, विभक्तिं वचनञ्च लिखत

पदानि	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
नरस्य	.....	.....	.....
गुरुणाम्	.....	.....	.....
केयूराः	.....	.....	.....
कीर्तिम्	.....	.....	.....
भूषणानि	.....	.....	.....

उत्तर :

पदानि	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
नरस्य	पुँल्लिङ्गम्	षष्ठी	एकवचनम्
गुरुणाम्	पुँल्लिङ्गम्	षष्ठी	बहुवचनम्
केयूराः	पुँल्लिङ्गम्	प्रथमा	बहुवचनम्
कीर्तिम्	स्त्रीलिङ्गम्	द्वितीया	एकवचनम्
भूषणानि	नपुंसकलिङ्गम्	द्वितीया	बहुवचनम्

प्रश्न : 3 :श्लोकांशान् योजयत

(क)

विद्या राजसु पूज्यते न हि धनम्
केयूराः न विभूषयन्ति पुरुषम्
न चौरहार्यं न च राजहार्यम्
सत्कारायतनं कुलस्य महिमा
वाण्येका समलङ्करोति पुरुषम्

(ख)

हारा न चन्द्रोज्ज्वलाः।
न भ्रातृभाज्यं न च भारकारि।
या संस्कृता धार्यते।
विद्या-विहीनः पशुः।
रत्नैर्विना भूषणम्।

उत्तर :

(क)	(ख)
विद्या राजसु पूज्यते न हि धनम्	हारा न चन्द्रोज्ज्वलाः।
केयूराः न विभूषयन्ति पुरुषम्	न भ्रातृभाज्यं न च भारकारि।
न चौरहार्यं न च राजहार्यम्	या संस्कृता धार्यते।
सत्कारायतनं कुलस्य महिमा	विद्या-विहीनः पशुः।
वाण्येका समलङ्करोति पुरुषम्	रत्नैर्विना भूषणम्।

प्रश्न : 4 : एकपदेन प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

(क) कः पशुः ?

उत्तर :
विद्याविहीनः पशुः।

(ख) का भोगकरी ?

उत्तर :
विद्या भोगकरी।

(ग) के पुरुष न विभूषयन्ति ?

उत्तर :
केयूराः पुरुषं न विभूषयन्ति।

(घ) का एका पुरुषं समलङ्करोति ?

उत्तर :
वाणी एका पुरुषं समलङ्करोति।

(ङ) कानि क्षीयन्ते ?

उत्तर :
अखिल भूषणानि क्षीयन्ते।

प्रश्न : 5 : रेखाङ्कितपदानि अधिकृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत

(क) विद्याविहीनः नरः पशुः अस्ति।

(ख) विद्या राजसु पूज्यते।

(ग) चन्द्रोज्ज्वलाः हाराः पुरुषं न अलकुर्वन्ति।

(घ) पिता हिते नियुङ्क्ते।

(ङ) विद्याधनं सर्वप्रधानं धनमस्ति।

(च) विद्या दिक्षु कीर्तिं तनोति।

उत्तर :

(क) विद्याविहीनः कः पशुः अस्ति?

(ख) का राजसु पूज्यते?

(ग) चन्द्रोज्ज्वलाः के पुरुषं न अलकुर्वन्ति?

(घ) कः हिते नियुङ्क्ते?

(ङ.) विद्याधनं कथं धनमस्ति?

(च) विद्या कुत्र कीर्तिं तनोति?

प्रश्न : 6 :पूर्णवाक्येन प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

(क) गुरूणां गुरुः का अस्ति ?

उत्तर :

गुरूणां गुरुः विद्या अस्ति।

(ख) कीदृशी वाणी पुरुषं समलकरोति ?

उत्तर :

संस्कृता धार्यते वाणी पुरुषं समलङ्करोति।।

(ग) व्यये कृते किं वर्धते ?

उत्तर :

व्यये कृते विद्या वर्धते।

(घ) भाग्यक्षये आश्रयः कः?

उत्तर :

भाग्यक्षये आश्रयः विद्या अस्ति।

Class 7 Sanskrit

प्रश्न : 7 :मञ्जूषातः पुंलिङ्ग-स्त्रीलिङ्ग-नपुंसकलिङ्गपदानि चित्वा लिखत

विद्या धनम् संस्कृता सततम् कुसुमम् मूर्धजाः पशुः गुरुः रतिः

पुंलिङ्गम्	स्त्रीलिङ्गम्	नपुंसकलिङ्गम्
यथा- हाराः	अलङ्कृता	भूषणम्
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

उत्तर :

उत्तरम्—

पुंलिङ्गम्	स्त्रीलिङ्गम्	नपुंसकलिङ्गम्
यथा- हाराः	अलङ्कृता	भूषणम्
पशुः	विद्या	धनम्
गुरुः	संस्कृता	कुसुमम्
मूर्धजाः	रतिः	सततम्

बहुविकल्पी प्रश्नः

(i) सर्वधनप्रधानम् किं ?

(A) धनं

(B) राज्ञ

(C) विद्या

(D) भ्राता

उत्तर :

(C) विद्या

(ii) किं व्यये कृते वर्धते ?

(A) विद्याधनं

(B) धनं

(C) तस्याः धनं

(D) भ्रातुः धनं

उत्तर :

(A) विद्याधनं

(iii) गुरूणाम् गुरुः का ?

(A) धनं

(B) राज्ञ

(C) विद्या

(D) भ्राता

उत्तर :

(C) विद्या

(iv) कः पशुः समानः ? केतः :

(A) राजसपूज्यते

(B) बंधुजनाः

(C) भ्राता

(D) विद्याहीनः

उत्तर :

(D) विद्याहीनः

(v) वाण्येका कम् समलंकरोति ?

(A) विद्याहीनम्

(B) पुरुषं

(C) भूपतिं

(D) बंधुजनम्

उत्तर :

(B) पुरुषं

(vi) अस्माभ्यम् किं करणीयम् ?

(A) विद्याधिकारं करणीयम्

(B) महिमा करणीयम्

(C) विद्याधिकारं न करणीयम्

(D) महिमा न करणीयम्

उत्तर:

(A) विद्याधिकारं करणीयम्